SV. ARGUS,
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM, VII.
Abn. Tel. 123 22
Stockholms Dagblad
27/5 1905

Staden och dess arbetare.

Skola underhandlingar fördröjas?

Det är för närvarande rätt svårt att göra sig en klar föreställning om den verkliga situationen i konflikten mellan staden och dess arbetare. Man har i tidningarna läst beslut och skrifvelser, som synas i strid med hvarandra. Söndagsmiddag kom så arbetarnas beslut att återgå till arbetet under förutsättning af underhandlingars upptagande, ett beslut, som hastigt sprede öfver staden medelst tidningsanslag. Men redan på kvällen visste man å tidningsredaktionerna, att åtminstone renhållningsarbetarna fått det beskedet, att de ej genast kunde återtagas i arbete.

Det gäller då först att sprida klarhet öfver de kommunala myndigheternas ställning till saken. Med ledning af uppgifter, som vi från olika håll lyckats erhålla, vilja vi söka bidraga därtill, underbeklagande af att vår kritik måste riktas mot personer, som inlagt stora förtjänster om vårt samhälles utveckling.

* * *

Underhandlingarna mellan stadens arbetare och arbetechefen drogs först sent inför drätselnämndens andra afdelning, som, försåvidt vi äro riktigt underrättade, fann sig föranlåten besluta, *att* kollektiva arbetsaftal ej skulle ingås, *att* underhandlingar icke skulle föras med fackförening samt *att* strejk af renhållningsarbetarna skulle föra med sig deras afskedande.

Vi ha tidigare förklarat kravet på individuella kontrakt fullt berättigadt från stadens sida.

Beslutet om att ej underhandla med fackförening synes oss däremot vara förhastadt. Vi ha också försport, att det rätt ordentligt kritiserats inom afdelningen, men att majoriteten öfvertalade minoriteten att ej reservera sig: beslutet blef således till synes enhälligt.

Vi kunna nog förstå, att det för stadens myndigheter kan till en början kännas mindre angenämt att förhandla med en fackförening, men det synes oss dock som om ett strängt fasthållande vid nämnda grundsats skulle innebära ett inriktande af samhällets arbetsgifvaremakt på orätt punkt. Vid en strid är det dock viktigast att komma till tals med sådana representanter för motparten, som bäst kunna binda den vid under förhandlingar öfverenskomna beslut. Detta är hufvudsaken. Om arbetare helst vilja se en fackföreningsförtroendeman så som en af sina representanter och om denne bäst kan genomdrifva godkännande af ett underhandlingsresultat — då är han också den bäste underhandlaren. Detta ur *båda* parternas synpunkt.

Härtill kommer att landets arbetsgifvare och arbetsgifvareföreningar i allmänhet underhandla med fackföreningar och fackförbund och att Stockholms stad såsom arbetsgifvare ej i längden kan ställa sig utanför utvecklingens allmänna gång. Till denna punkt vilja vi emellertid återkomma.

Hvad den tredje bestämmelsen angår — om renhållningsarbetares eventuella afskedande — må blott nämnas, att arbetarna underrättades därom *före* strejken.

* * *

Afdelningens hållning kan således enligt vår mening kritiseras, men den är åtminstone lätt att uppfatta.

Nu kommer emellertid ett nytt moment in, som gör situationen till viss grad oklar. Vi mena byggnadschefens uppträdande å stadens arbetechefers vägnar. Impulsen därtill gafs genom 34 stadsfullmäktiges framställning till stadsfullmäktiges ordförande och dennes hemställan till byggnadschefen om underhandlingars upptagande. Efter öfverläggning med öfriga arbetechefer aflät byggnadschefen till hr von Friesen den 24 maj ett svar, däri han förklarade sig och öfriga arbetechefer (däribland äfven direktören för renhållningsverket) villiga att upptaga underhandlingar med "representanter för stadens arbetare" under villkor bl. a. att "det aftal som kommer att träffas med arbetarnas representanter skall i form af kontrakt undertecknas af hvarje arbetare särskildt och af arbetsbefälet".

Om man nu med ledning af hvad som efteråt framkommit jämför denna skrifvelse med andra afdelningens beslut, *finner man flera skiljaktigheter af stor och principiell betydelse.*

Renhållningsarbetarna hade nedlagt arbetet och borde enligt afdelningens beslut betraktas som afskedade. Byggnadschefen erbjöd dock underhandlingar å renhållningsdirektörens vägnar, hvilket ger vid handen, att *arbetarna betraktades såsom ännu strejkande, d. v. s. icke afskedade.* Vidare talar byggnadschefen i allmänhet om arbetarnas representanter *utan att göra undantag för fackföreningens vanliga om bud,* hvilket med nödvändighet ingaf all

mänheten och arbetarna den föreställningen, att arbetarna egde att fälva representera sig på sätt som de själfva egde bestämma. Och slutligen accepterades i fråga om aftalets form kollektiv uppgörelse om hvad som skulle intagas i individuella kontrakt, en mellanform således.

I fråga om alla tre afdelningens bestämmelser finner man således mycket viktiga ändringar. På grund af skrifvelsens innehåll förklarade arbetarna sig villiga att återgå till arbetet och i tidningar af vid skilda färger uttalades tillfredsställelse med konfliktens snara afslutande. Allmänheten drog en suck af lättnad.

Då blir det klart, att afdelningen aldrig godkänt byggnadschefens skrifvelse och således aldrig frångått sina här ofvan refererade bestämmelser. Då renhållningsarbetarna lördagsaften ville återgå till arbetet, ansåg renhållningsdirektören sig helt naturligt bunden af *afdelningens* beslut att tills vidare betrakta renhållningsarbetarna som afskedade: han kunde ej på eget bevåg återtaga dem, utan afgörandet beror af afdelningen, som i dag sammanträder.

* * *

Hur står nu saken: är staden såsom arbetsgifvare gent emot arbetarne bunden af afdelningens beslut eller af byggnadschefens skrifvelse?

Frågan borde vara onödig, eftersom afdelningen är den högre beslutande myndigheten, men det är att märka, att byggnadschefen uppträdt officiellt å samtliga arbetschefers vägnar, *utan att afdelningen dementerat eller* — åtminstone offentligt — *ogillat hans uppträdande.*

Saken synes oss för den skull ha kommit i ett sådant läge, att staden blifvit *ovillkorligen bunden* vid innehållet i den nämnda skrifvelsen. Sedan må det blifva afdelningens och byggnadschefens sak att göra upp sitt mellanhafvande på sätt som synes dem lämpligast.

Det enda som synes oss vara med stadens vårdighet förenligt, är således att stadens myndigheter stå vid hvad byggnadschefen å dess vägnar uttalat, äfven om detta medför, att afdelningen nödgas under återropande af hvad som inträffat omgöra sitt beslut. Detta skulle bl. a. innebära, att renhållningsarbetarne *icke* kunna betraktas som afskedade och att underhandlingar börn gälla dem alla, såsom vid dylika fall är vanligt.

Man må nu hoppas, att underhandlingar under dagens lopp kunna upptagas. Arbetarnes skrifvelse af gårdagen tycks ej böra lägga hinder därför. Stadens myndigheter kunna tydligen vinna den *reella* fördelen, att hvarje arbetare blir bunden med personligt kontrakt; de kunna säkerligen också i mycket stor utsträckning bestämma öfver konfraktens innehåll. Vi tro, att det då vore i och för sig oklokt — oafsedt hvad vi ofvan anfört — att försvåra underhandlingarna genom sådana kraf af *formell* natur, som att den eller den personen ej får godkännas såsom arbetarnas representant. Situationen är tydligen så allvarlig, att stadens myndigheter böra koncentrera sig på det väsentliga, det reella, men slöjfver det mer väsentliga.

I den viktigaste principfrågan — om personliga kontrakt — är det dock arbetarne som böra gifva efter.

SV. ARGUS,
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM, VII.
Abn. Tel. 123 22
Dagens Nyheter
27/5 1905.

De stora arbetskonflikterna.

Strejkerna nedläggas.

Stadens arbetare.

Stadens samtliga arbetare hade på söndag formiddag kl. 11 möte i Folkets hus för att behandla situationen samt besluta om svar på byggnadschefens senaste skrifvelse. Mötet fortgick till vid 1-tiden, och vid detsamma beslöts att arbetet skulle omedelbart upptagas och underhandlingar med stadens arbetschefer taga sin böran.

Det fattade beslutet formulerades i följande skrifvelse till byggnadschefen:

Till Stockholms stads byggnadschef, ingenjör A. O. Alrutz.

Med anledning af eder skrifvelse af den 27 d:s få vi härmed å Stockholms stads arbetares samtliga föreningars vägnar meddela att vårs underhandlingsdelegerade äro beredda att under ordförandeskap af den person som af Stockholms stadsfullmäktiges ordförande utsetts redan i dag uppta gå underhandlingarna angående samtliga föreliggande tvistefrågor beträffande förhållandet mellan kommunen och dess arbetare. Vi konstatera med tillfredsställelse eder erkännande att föreningsrätten må anses oförkränkt. Däremot råder uppenbarligen fortfarande olika uppfattning i principfrågan om kollektiva aftal (eventuellt såsom underlag för personliga aftal), men det synes oss lönlöst att därom vidare växla skrifvelser, utan bör i stället denna fråga uppföras såsom främsta punkt på dagordningen för underhandlingarna. Af hänsyn till den stora allmänheten, som blir i allt högre grad lidande på en långvarigare arbetsnedläggelse, och i förväntan att underhandlingarna bedrifvas med största skyndsamhet och i lojal anda, ha arbetarna, för att än ytterligare inför hela samhället visa sin villighet att komma till en uppgörelse, som betryggar deras befogade anspråk, äfven beslutat att samtliga arbetare omedelbart återupptaga arbetet, i förväntan att det skall visa sig att vid denna förhandling enighet skall kunna uppnås om först och främst den ofvannämnda principfrågan om kollektiva aftal äfvensom om lönefrågorna m. m.

A samtliga stadens arbetares föreningars vägnar enligt beslut:

L. Nordgren.

Renhållningsarbetarna hade för afsikt att börja redan på söndagsaftonen med natthamtningen och med sopning af gator och torg vid vanlig tid kl. 2 på måndagsmorgonen. Men då deras delegerade på söndagseftermiddagen kl. 6 infunno sig hos chefen för renhållningsverket, direktör Tingsten, för att meddela arbetarnas beslut, lämnade han det svaret att sådana anstalter voro vidtagna för renhållningens ordnande för tillfället att arbetarna icke utan vidare kunde få börja igen. Bäst vore att inlämna skriftlig framställning om att de voro villiga återtaga arbetet. Orsaken till detta direktör Tingstens svar torde vara att söka i ett af drätselnämndens andra afdelning förut fattadt beslut rörande arbetarnas återtagande. Någon skriftlig begäran från arbetarnas sida kommer icke att göras, utan afvaktas beslut från andra afdelningen, som sammanträder i dag på förmiddagen för att behandla frågan om arbetets återupptagande.

Under förutsättning att afdelningens beslut ej kullkastar möjligheten till underhandling vidtager dylik i dag på förmiddagen under ordforandeskap af aktuarien d:r H. Elmquist.

Om, såsom man får hoppas, renhållningsarbetet i natt kan åter upptagas, torde det i alla fall dröja minst en vecka innan renhållningen på alla punkter kan komma i normalt skick igen.

Hos entreprenörerna.

Underhandlingar ha under lördagen och söndagen pågått mellan kommitte-

ade för entreprenörerna och deras arbetare, under fil. d:r Elmquists ordföranderskap. Sedan arbetarna frångått sin fordran om en löneförhöning af 5 kr. pr månad äfven under 1907, uppnåddes enighet i de flesta punkter. Endast i fråga om när löneförhöjningen under 1906 skulle träda i kraft kunde något resultat ej nås förrän gatunenhållningsarbetarefackföreningen därom beslutat.

Vid fackföreningens sammanträde på söndag afton enades man slutligen om arbetsgrifvarnas förslag, hvarigenom arbetarna fr. o. m. 1 maj i år erhålla en förhöjning af 5 kr. pr månad samt från 1 oktober nästa år ytterligare 5 kr. förhöjning. Endast i fråga om dagsoparnas aflönING är full enighet ej uppnådd, men synes af allt att döma denna lilla meningsskiljaktighet ej komma att inverka på frågans lösning.

Arbetarna ha underrättat entreprenörerna att de ämna återtaga arbetet i dag på förmiddagen.

Studenternas renhållningsarbete.

Föreningen Studenter och arbetare i Lund har, enligt ingånget telegram, beslutit afgifva en protest mot Stockholmsstudenternas inblandning i renhållningskonflikten.

Gatukravallerna.

Från orosnatten.

Då området för uppträdena på lördagskvällen var så vidsträckt att det omfattade stora delar af Vasastaden, "Sibirien" och delar af Östermalm, är det gifvetvis svårt att öfverskåda tilldragelserna och dessas karaktär på olika ställen och tider.

Att kravallerna kunnat taga ett mindre allvarsamt förlopp för den händelse episoden med den körande husvärden från början tagits mera gemytligt af polisen antages af opartiska ögonvittnen. A andra sidan framhålles det att polisen på grund af de senaste dygnens stränga tjänstgöring var nervös och att man därför måhända icke har rätt att af densamma begära den högsta grad af självbehärskning. Äfven de som anklaga polisen för onödig brutalitet medgifva att många konstaplar uppträdde humant och genom vänligt tilltal sökte få skarorna att skingra sig. Det är emellertid alldeles visst att den ridande polisen — eller åtminstone några af dem — ibland använde piskan med större energi än nödigt. Sedan några gatudelar afsparrats och om man bortser från åskådarna i portgångarna, voro nästan folktomma, såg man ett par poliser rida in på grupper om ett par, tre fredligt gående personer och under svordomar tilldela dem piskslag. En trovärdig meddelare förklarar sig ha sett och kunna styrka att en alldeles oskyldig person, som utan ringaste motstånd åtlydde tillsägelsen att förfoga sig undan, men naturligtvis icke kunde komma så fort fram som de ridande, af en konstapel tillfogades flera våldsamma slag på öfverkroppen. Polisen red ända in i portöppningarna, till stor förskräckelse för de många kvinnor som af nyfikenhet samlats där.

En åskådare i ett af Tulegatans fönster hade oturen att tappa en hatt, hvilken föll nedför hofvarna på en kavallerihäst, som stegrade sig. Utan att göra sig underrättad om hvem ägaren var, högg en poliskonstapel sönder hatten med sabeln och sparkade den bortåt gatan.

På samma gång som det framhålles att chockerna på massan och anhållandet af en del personer hade en tämligen våldsam karaktär, måste det sägas att också stenkastningen stundtals antog en synnerligen elakartad karaktär. Emellertid måste man väsentligen reducera framkomna uppgifter om sönderslagna fönster, nedrifna ställningar och dylikt. På de gator det är fråga om uppgår antalet sönderslagna fönsterrutor med all säkerhet icke till ett halft dussin, och hvad de nedrifna ställningarna beträffar kan åtminstone "lekmannen" icke upptäcka spår till överkan på någon af dem. Hvilket naturligtvis icke hindrar att en eller annan plankstump kan ha blifvit lösslitten att användas som tillbygge.

Någon afgjord ära af dagen har hvarken den ena eller den andra af de stridande parterna. Höstgardisterna, som senare på natten gjorde åtskilliga chocker, voro, om man frånser att en och annan förifrade sig, säkerligen af alla medspelande de som togo saken med den största självbehärskningen.

Sedan den största delen af de utkommenderade hästgardisterna marscherat hem till casernen vid Tulegatan i natten på söndagsmorgonen, inkom en afdelning af Göta lifgarde och fattade postu ute vid Sleipners ställar i ändan af Tulegatan. Den nya kommendeingen mottogs med hvisslingar och tillrop af folkmassan, som allt mera drog sig Odengatan upp mot hörnet af Valhallavägen, där den kvarvarande styrkan af hästgardet, ungefär en half skvadron, suttit af i afbilan på hvad som komma skulle. Afdelningen stod under befäl af löjtnanten grefve J. Hamilton.

Vid 4-tiden började det bli allt oroligare uppe på Valhallavägen. Den närmaste orsaken därtill var att en ung man, iförd pläskjorta och studentmössa, fått det något dumdristiga infallet att komma körande mot folkmassan med en sopkärra från ångstationen vid Östra station ned mot Valhallavägen. Han upptäcktes däruppe af arbetarne innan ännu polisen fått syn på honom samt rycktes ned från karran. Då ett par ridande poliser kommo till hans hjälp hade han redan fått åtskilliga slag och sparkar. Lyckligen fralst uppmanades man af tjänstgörande poliskommissarien att i en anskaffad droska begifva sig hem. Folkmassan trängde sig hotande omkring droskan, under rop af strejkbrytare m. m., hvadan [illegible] för den unge mannens säkerhet såg sig nödsakad detachera 3 hästgardister som eskort.

Oroselementen blefvo nu allt bråkigare, så att ännu åtskilliga måste anhållas. Man började nu åter ta i med hårdhandskarna och rensade trottoaren på Odengatan med polis och hästgardister. Äfven från de fullsatta fönstren i husen vid Odengatan misfirmade man polisen. Från bergsknallen i hörnet af Odengatan och Valhallavägen förekom stenkastning. På poliskommissarien Borgs begäran sändes därför en halftropp gardister upp för att rensa äfven denna plats. Nu blef det fart på demonstranterna. I rådslan för gardisterna gäfvo de sig hufvudstupa utför berget samt gjorde här och hvar till synes rätt riskabla kullerbyttor ned i makadamhögarna. Äfven vid denna rensning anhöllos några personer. Vid deras afförande till polisstationen medföljde hela hopar demonstrerande, som endast af respekt för militären afhöllos från att inskrida mot polisen.

Det var nu tämligen lugnt en stund. Men framemot 5-tiden blef det rörelse bland de personer som samlats såväl uppe på Valhallavägen som på vägen upp till Östra station och terrassen därstädes. Under skarpa hvisslingar drog man sig åt söder sidan af Valhallavägen ned mot skolhuset. Orsaken befanns vara att ett par ynglingar, den ena i studentmössa, hvilka utpekats som strejkbrytare och som för sin säkerhet uppehållit sig i kavallerietS omedelbara närhet, tydligen längtade efter ro och begifvo sig Valhallavägen österut. På något afstånd cyklade ett par konstaplar efter. Då den ena af ynglingarna skulle gå in i ett hus i närheten af Liljans plan rusade hopen efter, men i skydd af polisernas lyckades han dock komma oskadd undan de förföljande. Dessa vände sig nu i stället mot den andra ynglingen, som fortsatte nedåt Engelbrektsgatan.

Det såg ett tag rätt hotande ut, men i rätta stunden galopperade en kavalleripatrull fram och mötade bort förföljarna, som under skrän och skvädinsord mot gardisterna skingrades åt alla håll, eftersatta af ryttarna.

Ännu långt fram på morgonen fortgingo rensningarna, och det var först omkring kl. 6 som resten af kavallerikommenderingen fick rycka in.

Skadade polismän.

Värst i klämman var polisen uppe på Tulegatan i närheten af bolaget Sleipner. Här var det som en del okynnespojkar började beskjuta polismännen med smällare. För att fasttaga en sådan skyndade konstapeln nr 292 Eriksson från Östermalms distrikt, men innan han nått den han ville komma åt, innan han nått den han ville komma åt, hade han träffats af en sten i hufvudet, så att han blödande störtade till marken. Nu öfverföll hopen honom med ytterligare stenkastning och sparkar, så att hans två medhjälpare med ytterstа nöd förmådde rädda honom in i huset 47 Tulegatan. Massan stormade efter in på gården, men vågade sig dock ej upp i huset, där det ej bodde några arbetarfamiljer, som öfverallt annars gatan utefter. Härifrån telefonerades efter polisförstärkning, men då denna dröjde, hade den sårade konstapeln Eriksson en svår halftimme att utstå. Blodet strömmade från det svåra såret i hufvudet och dränkte den sårades kläder och allt det omgifvande i väningen. Så kom slutligen hjälp, massan blef skingrad och den illa tilltygade konstapeln sändes till Sabbatsbergs sjukhus, där han omhändertogs af läkare. Denne meddelade oss att den sårade på grund af blodförlusten var mycket medtagen och att han utom det svåra såret i hufvudet fått en del mindre skråmor där samt högra handen illa tilltygad. Det är dock ingen verklig fara och inom ett par veckor kan han åter utskrifvas till tjänstgöring. Äfven de andra konstaplarne hade råkats af projektiler, hvilka dock ej bibringat något direkt sår eller brott. Härvid hade pickelhufvorna varit stor nytta, och märkvärdigt var att ej flera olycksfall skedde, då det somliga stunder formligen regnade kastade stenar och andra föremål öfver den på gatan framilande polisförstärkningen.

Enligt hvad under söndagen blifvit utredt, utgjorde antalet polismän som på lördagen blifvit mer eller mindre sårade eller skadade af stenkastning eller med andra tillhyggen 19. Af dessa vårdas fyra fortfarande i sina hem och den ofvannämnde Eriksson på Sabbatsberg. Hans tillstånd var på söndagskvällen tämligen godt, men han var dock alltjämt mycket svag.

12 häktade.

En af Dagens Nyheters medarbetare hade i går middag ett samtal med stadsfiskal Stendahl, som, enligt hvad han meddelade, varit med anledning af oroligheterna sysselsatt hela lördagsnatten ända till kl. 7 på söndagsmorgonen. 18 personer som deltagit i tumultet hade anhållits och förts till detektivstationen. Af dessa voro 12 häktade. Deras namn kunde icke meddelas, då rapporten ännu icke var färdig, men så mycket kunde i alla fall sägas att samlingen är ganska blandad, både gamla och unga personer, både fast anställda arbetare och mera löst folk. Sex hade, som sagdt, frigifvits, beroende på att de anhållits mot slutet af oroligheterna, då folkmassans beteende på långt när icke var så våldsamt som förut.

Det gatuuppträde som försiggick i lördags var, enligt stadsfiskal Stendahls me-

ning, det svåraste vi haft på 30 år. Icke ens då Djurgårdens polisstation för omkring 20 år tillbaka utsattes för massans stormning var det så svårt som dessa oroligheter, hvilka, då de voro som värst, togo karaktären af uppror. Som sådant kommer det också att betraktas. Det var nog icke planlagdt i förväg, utan en tillfällighet lät det komma till utbrott.

Polismännen hade ett mycket svårt arbete och en mängd af dem träffades af stenar, dock endast 4 så att de blefvo skadade. Somliga af orostiftarna samlade sig i klungor inne på bakgårdarna, där de formligen barrikaderade sig, så att polisen måste drifva ut dem med battongerna.

Sedermera meddelas att de häktade äro timmermannen Per August Jonsson, född 1869, skrädderiarbetaren Johan Anders Andersson, född 1881, snickare Carl Peter Leone, född 1879, måleriarbetaren Erik Sture Brovall, född 1883, hamnarbetaren Sven August Lind, född 1877, telefonmontör Herman Oskar Reinhold Hammarin, född 1876, skorstensfejeriarbetaren Richard Hjalmar Berggren, född 1876, skofabriksarbetaren Emil Folke Sundberg, född 1886, gasverksarbetaren Klas August Rudolf Svensson, född 1875, arbetskarlen Per Erik Isaksson, född 1883, och murerihandtlangaren Gustaf Hjalmar Franzén, född 1884.

Hela antalet anhållna utgjorde trettio, men efter skedda förhör lösgäfvos 18 personer.

Efterdyningar på söndagskvällen.

En anhållen.

Den som på söndagsmiddagen såg stadsdelarna omkring Odengatan skulle icke kunnat ana att de några timmar förut varit vittnen till så upprörda scener som lördagens. Där gick den vanliga söndagstrafiken om lugna gång i det vackra solskenet: det var ungt och välklädt folk som flanerade fram och tillbaka utefter solvägganna, familjer som med korgar och schalar gäfvo sig i väg ut i det gröna och barn i legio, som sorglöst lekte i de af hästhofvar uppsparkade rännstenarna. Af lördagens uppbetsning märktes hos de promenerande icke ett spår, och man tycktes ha glömt hela historien, om man undantager en och annan som klagade öfver att det icke varit någon nattsömn att få innan solen redan stod tämligen högt öfver Östra station.

Mot kvällen började dock Thule-, Roslags- och Frejgatorna att få ett annat utseende. Pojkhopar och en del yngre personer i öfrigt, hvaribland icke så få berusade, började samlas, och samtidigt blef antalet poliskonstaplar på gatorna större. Nyfikna sällade sig till och slutligen kommo också en del arbetare. Underrättelsen om det odeciderade svar som renhållningsarbetarnas delegerade erhållit af direktör Tingsten kommenterades och uppväckte förbittring på en del håll. För öfrigt nöjde man sig med att gå omkring och titta på polisen. Anblicken af en mindre militärstyrka, som marscherade in på Sleipners gård och förenade sig med de förutvarande, åstadkom en del rörelse och ansatser till demonstrationer. Man hvisslade och hurrade, och då och då utstöttes några vilda tjut. Men för öfrigt föreföllo folkskarorna något trötta, och de nöjde sig i allmänhet med att promenera fram och tillbaka på gatorna i flockar, som polisen lätt skingrade.

Kl. mellan 9 och 10 voro skarorna så pass stora att ridande polis blef utkommenderad. Den hälsades här och hvar med hvisslingar och rop, men uppträdde med mycket lugn och nöjdes att sakta drifva folket framför sig ut mot Odengatan. Sålunda tömde man då och då gatudelarna norr om denna gata, och stundtals voro de närmast Sleipners gård liggande delarna af Frejgatan afspärrade. Men det kom icke till några som helst allvarsamma uppträden, och gardisterna behöfde icke kallas ut från sitt kvarter i Sleipners gård.

En enda person anhölls under kvällens lopp. Kl. 11.45 träffades en konstapel af en sten, som träffade hans ben, dock utan att göra någon skada. Strax därpå fick man se en person ta upp en sten och stoppa i fickan. Han anhölls då och fördes till Johannes' polisstation, där han kvarhölls öfver natten för att senare installas till förhör. Den anhållne är en 30-årig arbetare.

Vid 12-tiden hade gatorna mest sitt vanliga utseende, blott polispatrullernas ovanliga styrka och en martialisk löjtnant utanför Sleipners port samt en och annan ifrigt diskuterande grupp arbetare eller en enstaka ligista gälla hvissling erinrade om att stridens böljor ännu icke lagt sig helt och hållet. Men det var dock endast dyningar.

Man väntade med säkerhet att natten skulle bli lugn, och det var icke underligt, ty alla parter föreföllo grundligt uttröttade.

På Sleipners gård.

I fonden på Tulegatan alldeles invid Vanadislunden syns ett högt plank med en ännu högre inkörsport, ofvanför hvilken läses namnet på bolaget som uppkallat sig efter Odins åttafotade häst Sleipner. Det stora området är ganska oregelbundet och planket klättrar än uppför Vanadislundens höjder, än nedför Frejgatans backsluttning åt Roslagsgatan. Portarna äro naturligtvis stängda, men de nyfikna skarorna söka dels genom plankets spjälor, dels från krönet af parken kasta en blick ditin. Man får emellertid just icke se mycket annat än kontorsbyggnader, skjul och raden af åkdon som sträcka sina skalmar i vädret. En och annan gång blänker dock en kavallerihjälm eller en poliskask fram. De uppväcka inte någon vidare sensation, ty man vet ju att gården är full af militär. På söndagskvällen vid 8-tiden kommo både hästgardister och infanteri, och någon timme efteråt syntes en liten trupp på sex man komma bärande på de välbekanta soppkittlarna, hälsade af ironiska hurrarop från mängden på gatan och pojkarna, som klattrat upp i de båda närgränsande nybyggenas ställningar.

Vi förskaffade oss genom att ringa på portklockan inträde på gårdsområdet. Det lilla kontorsrummet bredvid porten bar ännu märken af lördagens bombardemang. Ett par rutor voro krossade. Det var för resten märkvärdigt att ej flera spolierats, eftersom ett fullkomligt regn af stenar —

projektiler funnos i mängd på den grusfyllda gatan — haglat öfver byggnaden. En sten träffade portvakten, som uppehöll sig därinne och ej kunde lämna sin post, eftersom flera medlemmar af de familjer som bo därinne ämna voro ute i staden. Stenen gjorde emellertid ingen skada. En liten nätt samling af stenar låg hopplockad vid porten som minne af gårdagens anlopp. En gatlykta, som står i hörnet af Tule- och Frejgatorna, har vittne om lördagsaftonens strider. Mot denna uppstod en fullständig täflingskastning, och stenarna hvesno om lyktan en god stund, innan det lyckades att få den sönderslagen.

På gårdsområdet fanns en styrka af 32 hästgardister, 20 Sveagardister samt dessutom ridande polis i stort antal. Man hade dock hopp om att denna styrka icke skulle behöfva komma till användning. Emellertid hade soldaterna installerat sig så godt de kunde, och infanteriet beredde sig att öfvernatta på platsen, hvarför provisoriska sofplatser beredts dem. För kavalleriet voro inga sådana anstalter träffade, eftersom det antogs att hästgardisterna skulle kunna begifva sig hem då de nyfikna skarorna framåt kvällen hunnit skingra sig. Hästarna voro inställda i de rymliga spiltorna, och manskapet förplägades på gården, där på ett för tillfället anordnadt bord en mängd pilsnerbuteljer stodo uppställda och en klädkorg full med påbredda smörgåsar lofvade att något förgylla upptjänstgöringen. Det kunde antagligen behöfvas. Det är väl inte så särdeles tilltalande att i denna form försvara fosterlandet.

SV. ARGUS,
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM, VII.
Allm. Tel. 123 23.

Våldsamma gatuuppträden i hufvudstaden.

Tusentals demonstranter i rörelse. — Stenkastning på polisen.

Hästgardet rensar gatorna. — 30 à 40 anhållna. — 12 häktade.

Det svåraste upplopp på 30 år.

Natten till söndagen tilldrogo sig i Vasastaden och Sibirien gatuuppträden af så tumultuariskt och elakartadt slag, att, enligt hvad äldre polismän meddelat oss, något liknande icke förekommit i Stockholm på öfver 30 år. Hr Stendahl försäkrar, att det rådde fullständigt krigstillstånd där uppe på öfre Norrmalm.

Uppträdena, som varade större deen af natten, voro till omfattningen så betydande, att icke endast allt tillgängligt polismanskap måste upphäda, utan äfven en talrik styrka ur lifgardet till häst utkommenderades och fick ett ansträngande arbete med gatornas rensning från de till ytterlighet upphetsade oroselementen. Enligt de uppgifter, som vi inhämtat på Adolf Fredriks och Johannes' polisstationer, lämna vi här en skildring af förloppet vid de beklagliga uppträdena.

Oordningarnas upphof.

Stämningen bland de talrika arbetarskaror, som under hela eftermiddagen rörde sig på Odengatan och på Sibiriens gator, hade redan länge varit mättad med elektricitet, när vid half 9-tiden en händelse inträffade, som gaf anledning till den ena våldsamma urladdningen efter den andra.

Trots varningar från Sleipners sida hade en husägare i Vasastaden envisats att få låna en kärra för att själf forsla bort innehållet i soptunnorna på sin gård. Hans begäran vägrades till sist, och en vanlig arbetskärra — alltså inbet renhållningsåkdon — utlämnades till honom. Och glad i hågen, utan att ana de äfventyr, för hvilka han skulle bli utsatt, begaf sig mannen ut i staden.

Redan på Tulegatan började folk samlas omkring honom, och på Surbrunnsgatan blef massan så påträngande, att ett par närvarande poliskonstaplar sågo sig nödsakade att anhålla en af bråkmakarna. Under tiden fortsatte husägaren sin färd, alltjämt följd af den skränande folkhopen. En af de polismän, öfverkonstapel Svanlund, som gjort anhållandet på Surbrunnsgatan, skyndade i en spårvagn efter kärran för att se, hur äfventyret vidare utvecklade sig.

Kommen till hörnet af Oden- och Norrtullsgatorna — en af brännpunkterna under lördagsnattens oroligheter — påträffade öfverkonstapeln den renlighetsälskande husägaren i sin kärra, omgifven af en larmande folkhop. Hästen hade då blifvit spänd från kärran.

Öfverkonstapeln uppmanade den påträngande hopen att skingra sig, men, då hans vädjan förklingade oförd, såg han sig nödsakad att draga sabeln för att freda sig själf och husägaren. [illegible] höll han den person, som [illegible] med att lossa tömmarna men denne blef omedel- [illegible] af folkmassan, som äf- [illegible] försök att fråntaga öfver- [illegible] ans sabel.

[illegible] a uppmaningar af en ci- [illegible] l hopen att icke begå nå- [illegible] ade den sig för ögonblic- [illegible] et, att man fick tillfälle [illegible] hästen för kärran. Men [illegible] ulle sättas i gång, var det [illegible] d besinningen, och hästen [illegible] gång fränspänd.

[illegible] apel Svanlund hade hittills [illegible] mot den till ett par hun- [illegible] de massan. Nu anfände emellertid efter hand två konstaplar, med hvilkas hjälp man åter lyckades spänna för hästen, dock under häftiga protester från demonstranterna, hvilka bl. a. röcko 3ess sitsen och bakre skrindan. Men när öfverkonstapeln, som under tiden tagit plats i kärran, lofvade att köra hem till Sleipner, lät man honom, om än ogarna, passera. Följd af hopen kördes så kärran i sakta mak till Surbrunnsgatan, där en af de ifrigaste bråkmakarna

karna, en åkardräng Gustafsson, anhölls, och gatan afspärrades af polis. Härefter körde en konstapel karran till Sleipners stall.

Hvem husägaren var, hade sig polisen i går afton ännu icke bekant. Mannen var nämligen så förskräckt af de obehag, för hvilka han varit utsatt, att det icke var möjligt att få ett rediga besked af honom. Något grofre våld hade dock icke föröfvats mot honom. Han hade fått sin hatt stukad och möjligen en och annan slang, men för öfrigt torde han ha undsluppit med en grundlig förskräckelse.

Ofvanstående skildring af uppträdet har på vår begäran lämnats af polisen. Från civilt håll har emellertid uppgifvits för redaktionen, att tumultet icke varit af den omfattning, som polisen gör gällande.

Nattens oroligheter i Vasastaden.

Ungefär samtidigt som ofvan relaterade händelse tilldrog sig i hörnet af Oden- och Norrtullsgatorna, uppstod flerstädes på förstnämnda gata annat bråk. Folkmassan växte allt jämt och kunde vid 9-tiden räknas i tusentals personer. Den upphetsade stämningen tog sig dock ännu icke svårare uttryck. Men passerade en student, kunde han vara säker på att inom få ögonblick ha efter sig en talrik eskort, som med rätt eller orätt beskyllde honom för strejkbrytari. En af de förföljda studenterna tog sin tillflykt in i en butik, där han stoppade mössan under tröcken och därefter begaf sig hem, medan en barberare, som uppträdde barhufvad på gatan, blef utsatt för en synnerligen närgången uppmärksamhet från skarornas sida.

Ätadt både han och andra personer försäkrade, att han aldrig i sitt lif varit student.

Vid 9-tiden eftertelefonerades piketen från Östermalms polisstation, och samtidigt anlände kommissarien Holmgren i distriktet. Under dennes ledning höllos skarorna i cirkulation till strax efter kl. 10, då tre personer anhöllos på Odengatan för vägran att åtlyda polisens tillsägelser. De tre anhållna placerades i piketvagnen, som körde i väg till Adolf Fredriks polisstation vid Kammakaregatan. En ansenlig folkmassa följde under rop och skrän efter vagnen, och polisen måste afspärra Kammakaregatans öppning mot Drottninggatan. När vagnen körde tillbaka, blefvo ytterligare två personer anhållna på Norrtullsgatan, och äfven dessa fingo göra en äktur till vaktkontoret.

Emellertid hade stämningen så småningom aftagit, men stegrades åter något vid 1-tiden, då en afdelning hästgardister och ridande polis tillkommo. Hästgardisterna togo ställning vid Vasakyrkan, men behöfde icke ingripa.

Strax efter kl. 1 anhöllos flera personer, och kl. 2.5 den siste inom distriktet. Han hade förföljdelat gardistruppen, hojtat och hoppat omkring en af hästarna. Vid denna tid började skarorna allt mera att skingra sig, men vid 3-tiden syntes ännu mindre folkhopar i hörnen af de gator, som utmynna i Odengatan. Men allt var då lugnt. Vid 4-tiden indrogs bevakningen.

Uppträdena i Vasastaden voro icke af svårare karaktär. Endast vid ett tillfälle inträffade stenkastning. Projektilerna kommo från en förgård vid Karlbergsvägen och träffade en ridande konstapel, dock utan att skada honom. Den ridande polisen gjorde för öfrigt flitigt, måhända alltför flitigt bruk af sina ridpiskor.

Under tumulten anhöllos 12 personer, af hvilka 3 slapptes under natten och de öfriga nedfördes till detektiva polisstationen. Af de anhållna voro en springpojke, ett kontorsbiträde, ett par snickare, en skräddare, anhållna för våldsamt motstånd, m. fl.

Upploppet i Sibirien.

De svåraste oroligheterna inträffade i Johannes' polisdistrikt på gatorna omkring Sleipners renhållningsstation, som är belägen i slutet af Tulegatan. Utanför stationen samlades under aftonens lopp stora folkskaror, hvilkas yngre element fram på natt-sidan gjorde sig skyldiga till beklagliga och i hufvudstaden dess bättre sällan förekommande excesser.

Efter en hel del skrän och oväsen började vid 10-tiden stenkastningen. Hvad som gaf anledning till denna, om det endast var ett utslag af den upphetsade stämningen eller om någon viss händelse föranledde densamma, kan ännu icke uppgifvas, men enligt hvad ett ögonvittne meddelat redaktionen, vidtog stenkastningen först sedan den ridande polisen på sitt kända, hetsiga sätt vid 10-tiden kommit till platsen och begynt ingripa. Huru som helst, började emellertid projektilerna vid denna tid hvina i luften.

Kommissarien Kempe drog nu ihop allt tillgängligt polismanskap till Tulegatan, och förstärkningar begärdes från de öfriga distrikten. Men de 30 à 40 konstaplar, som han för tillfället hade att förfoga öfver, räckte icke långt mot den till tusentals personer uppgående folkmassan, och stenkastningen, som mest torde ha idkats af halfstora pojkslynglar, fortfor utan uppehåll. Särskildt mellan kl. 10 och 11 antog upploppet i hög grad häftiga former. Stenar haglade öfver polisstyrkan, icke endast från gatan, utan äfven från husen, dit de värsta oroselementen begäfvo sig med fickorna fyllda af projektiler. Försök gjordes till och med att nedbryta ett par byggnadsställningar i hörnet af Tule- och Frejgatorna för erhållande af vapen i striden mot ordningsmakten. Lyckligtvis torde de plankstumpar, som man bemäktigade sig, icke ha kommit till större användning.

Under så elakartade förhållanden såg sig polisen nödsakad att gång efter annan draga blankt och gå hänsynslöst brösttgangs till väga. Vid half 11-tiden anlände, på order af kommendanten, hvilken jämte polismästaren infunnit sig på platsen, strax efter hvarandra, två skvadroner ur lifgardet till häst. Uppdelade i troppar, gjorde dessa jämte den ridande polisen ständiga checker mot den upphetsade, larmande folkmassan, som visserligen vek undan för anfallen, men endast för att samlas på andra sidans närmaste hörn och där under tjut och hvisslingar invänta en ny attack. Militären och den ridande polisen gjorde sina rensningsarbeten utan att draga blankt — den senare använde med

dess större eftertrycklighet sina ridpiskor — men polisstyrkan till fot, som vid 12-tiden uppgick till öfver 100 man, måste, som sagdt, vid flera tillfällen göra bruk af sina vapen.

Man har hos redaktionen framfört klagomål öfver det hårdhändta sätt, på hvilket ordningsmakten bedrifvit sitt rensningsarbete. Det har särskildt framhållits, att polisen inträngt i portgångar för att anhålla personer och att militären gjort åskilliga omotiverade checker mot mindre grupper, som befunnit sig mellan poliskedjor. Helt naturligt kunna missgrepp ha begåtts — det tro vi så väl! — men å andra sidan får man icke förundra sig öfver, om polisen skulle bli nervös af folkmassans hotfulla trots och det energiska bombardemang, hvilket den var föremål.

Alltnog: under ideligt oväsen och upprepade rensningar fortforo uppträdena till framemot 1-tiden på natten. Då tycktes man på ömse sidor ha börjat få nog, hoparna glesnade så småningom, och vid 2-tiden kunde militären dragas tillbaka. En mindre styrka kvarstannade emellertid på Sleipners gård, där trupper varit förlagda äfven under hela söndagen.

Sårade.

Under de häftiga tumulten förorsakades gifvetvis en del skador på egendom, ehuru icke i den omfattning, som man på sina håll velat göra gällande. Ett mindre antal fönsterrutor söndershlogos likväl, och Sleipners hus förde ha mer än ett märke efter slungade stenar.

Däremot har man att anteckna åtskilliga personer, som sårades under stenbombardemanget. Sålunda blef konstapeln 292 Eriksson från Östermalms polisdistrikt träffad af flera stenar i hufvudet, af hvilka en åstadkom ett styggt krossår i nacken. Sedan han segnat ned på gatan, blef han ytterligare misshandlad med sparkar. Efter det han erhållit nödtorftig förbindning, fördes han i droska till Sabbatsbergs sjukhus, där han fortfarande vårdas. Tillståndet var på söndagen jämförelsevis godt.

En annan konstapel, nr 168 Eriksson från fjärde distriktet, blef på polisstationen förbunden för ett ymnigt blödande sår under vänstra ögat, och ordonnanskonstapeln Forsbeck träffades af en sten så hårdt på vänstra armen, att ett sår uppstod och han i går icke kunde lyfta armen. I allt blefvo icke mindre än nitton poliskonstaplar mer eller mindre skadade af tillbyggen.

Att åskilliga civila personer icke heller aluppit helskinnade från kalabaliken, är helt naturligt. Sablar och ridpiskor svängdes nog mången gång ganska hårdhändt och stenarna träffade icke alltid dem, för hvilka de voro afsedda. Man har dock ingen närmare kännedom om de sårade civila, men så mycket är dock bekant, att en civil person erhållit svåra skador af en sten. Han blef af sina kamrater införd på en gård, och polisen har icke erhållit något som helst meddelande om hans befinnande.

Under uppträdena i Johannes anhöllos 25 personer, af hvilka fem dock endast för fyllerі. Af de öfriga släpptes hälften under natten, medan de öfriga i går nedfördes till detektiven. Två af dessa ha anhållits för stenkastning.

Af dessa tjugu äro två agenter, en handelsbokhållare, flera yrkesarbetare o. s. v.

De häktade.

Af de anhållna, som i går förbördes på detektiva stationen, ha följande 12 personer förklarats häktade:

Timmermannen Per August Jonason, född 1869, skrädderiarbetaren Johan Anders Andersson, född 1881, snickaren Carl Petor Lerne, född 1879, målerlarbetaren Erik Sture Brovall, född 1883, hamnarbetaren Sven August Lind, född 1877, telefonmontör Herman Oskar Reinhold Hammarlu, född 1876, skorstensfejeriarbetaren Rickard Hjalmar Berggren, född 1876, skofabriksarbetaren Emil Folke Sundberg, född 1886, gasverksarbetaren Klas August Rudolf Svensson, född 1875, arbetskarlen Per Erik Isaksson, född 1883, och murerlärlingen Gustaf Hjalmar Franzén, född 1884.

De torde komma att åtalas för deltagande i *uppror* och upplopp.

Renhållningsstrejken.

Arbetet delvis återupptaget.

Stadens arbetare vilja återupptaga arbetet men bli hindrade.

Byggnadschefens svar.

Under lördagen erhölls skriftligt svar från byggnadschefen så lydande:

Till Stockholms stads arbetares samtliga föreningar.

Till svar å eder skrifvelse af gårdagen får jag efter samråd med cheferna för bevärings- och renhållningsverken meddela, att vi äro villiga att omedelbart börja underhandlingarna så snart stadens arbetare utsett sina representanter, helst en från hvar och en af de olika arbetsafdelningarna, samt opartisk ordförande blifvit utsedd.

Då stadsfullmäktiges ordförande erbjudit sig utse ordförande i underhandlingsnämnden, får jag, med förmälan att jag intet har att däremot erinra, anhålla att ni å eder sida ville godkänna detta föreningssätt.

I afseende på de öfriga spörsmål, som i eder skrifvelse vidrörts, får jag meddela, att äfven vi utgå från att föreningsrätten ej kränkes, men å andra sidan fasthålla, att fackföreningarna på intet sätt få ingripa i de organiserade arbetarnas frihet att arbeta tillsammans med de till fackföreningarna hörande.

Till sist vilja vi betona, att huru än formen för den uppgörelse må blifva, om hvilken underhandlingsnämnden kan komma att enas, kontrakt i öfverensstämmelse med denna uppgörelse i alle fall skola med hvarje enskild arbetare tecknas.

Stockholm den 27 maj 1905.

A. O. Alrutz.

Renhållningsarbetarna ansågo icke svaret tillfredsställande och beslöto därför att icke återupptaga arbetet, förrän meningen med de personliga kontrakten blifvit klar.

Styrelserna för de olika organisationerna anmodades behandla frågan och afgifva utlåtande. Detta blef till-

styrkande af arbetets upptagande med godkännande af villkoren.

Allmänt sammanträde med stadens arbetare hölls i går middag för utseende af ombud vid underhandlingarna och besluts fattande rörande strejkens upphörande.

Resultatet häraf blef följande

skrifvelse från arbetarne.

Till Stockholms stads byggnadschef, ingenjör A. O. Alrutz.

Med anledning af eder skrifvelse af den 27 d:s få vi härmed å Stockholms stads arbetares samtliga föreningars vägnar meddela, att våra underhandlingsdelegerade äro beredda att, under ordförandeskap af den person, som af Stockholms stadsfullmäktiges ordförande utsetts, redan i dag upptaga underhandlingarna angående samtliga föreliggande tvistefrågor beträffande förhållandet mellan kommunen och dess arbetare. Vi konstatera med tillfredsställelse edert erkännande, att föreningsrätten må lämnas oförkränkt. Däremot råder uppenbarligen fortfarande olika uppfattning i principfråga om kollektiva aftal (eventuellt såsom underlag för personliga aftal), men det synes oss lönlöst att därom vidare växla skrifvelser, utan bör i stället denna fråga uppföras såsom främsta punkt på dagordningen för underhandlingarna. Af hänsyn till den stora allmänheten, som här i allt högre grad lidande på en långvarigare arbetsnedläggelse, och i förväntan att underhandlingarna bedrifvas med största skyndsamhet och i lojal anda be arbetarna för att än ytterligare inför hela samhället visa sin villighet att komma till en uppgörelse, som betryggar deras befogade anspråk, äfven beslutit att samtliga arbetare omedelbart återupptaga arbetet i förväntan, att det skall visa sig att vid denna förhandling enighet skall kunna uppnås om först och främst den ofvannämnda principfrågan om kollektiva aftal äfvensom om lönefrågorna m. m.

Stockholm den 28 maj 1905.

Å samtliga stadens arbetares föreningars vägnar enligt beslut:

L. Nordgren.

Drätselnämndens andra afdelning har afgörandet.

Med denna skrifvelse uppvaktades renhållningsverkets chef, direktör Tingsten, på eftermiddagen. Denne svarade emellertid att något arbete ej kunde upptagas omedelbart på grund af att andra anstalter vidtagits för tillfället. Hvarje arbetare hade nu att inkomma med ansökan om arbete utan några villkor.

Han meddelade vidare att drätselnämndens andra afdelning i dag skulle sammanträda för att afgöra om arbetarna få återtagas.

Svaret väckte bland arbetarna stor bestörtning, då det offentliggjordes af kommitterade, som varit hos hr Tingsten. Det uppfattades som en förklaring, att renhållningsdirektören ej godkände nyss som afrundlats mellan byggnadschefen. Dessutom spred sig ett rykte, att militär utkommenderats att verkställa renhållningsarbetet under natten.

En af Stockholms-Tidningens medarbetare gjorde på aftonen förfrågan hos direktör Tingsten huru härmed förhöll sig och fick då den förklaringen, att han ej vågat lämna annat besked på grund af drätselnämndens föregående beslut. Han ämnade för sin del till styrka samtliga arbetarnas återtagan de och underhandlingsvillkorens godkännande.

Dr H. Elmquist är af stadsfullmäktiges ordförande utsedd att fungera som opartisk ordförande vid de blifvande underhandlingarna.

Entreprenörernas arbetare åter i arbete.

Medlingsförslaget godkändt.

I lördags började äfven underhandlingar mellan renhållningsentreprenörernas arbetare och arbetsgifvare under ordförandeskap af dr H. Elmquist, som därtill anmodats. En de öfverenskommelser träffades, och förhandlingarna fortsattes i går med de resultat att ett förslag till uppgörelse förelåg till afgörande vid arbetarna sammanträde på aftonen. Detta på gick ända till midnatt, då medlingsförslaget godkändes. Enligt detta erhålles, bl. a., den begärda förhöjningen av lönen, som tvistats om, först den 1 oktober nästa år i stället för vid året början.

Arbetets återupptagande anmäldes natt och kommer att börja i dag, antagligen förmiddagen.

Studentprotester från Uppsala och Lund.

Studentmedlemmarna af föreningen Laboremus' styrelse ha affattat följande protest mot hufvudstadens strejkbrytande studenter:

Mot det ingripande i den pågående renhållningsstrejken, som gjorts af ett antal studenter, uttala undertecknade studentmedlemmar af föreningen Laboremus' styrelse, sitt skarpa ogillande. Medoblandad förvåning ha vi läst att man "härvid ställer sig utom hvarje socialpolitisk åsikt". Man anser sig sålunda kunna ingripa i den sociala kampen utan en bestämd uppfattning om huruvida den — i allmänhet och i detta särskilda fall — är rättfärdig eller ej. De, som slåtrvindigt fritaga sig från ansvarskänslan för sina handlingar, förklara sig så som särskildt värda namnet studenter. Vi häfda däremot, att den, som haft tillfälle att förvärfva bildning mer än andra, är pliktig att aldrig i dylika fall handla utan noggrann pröfning, och vi protestera mot att dessa herrar med sjäfvtaget förmynderskap tro sig kunna afgöra, hvad som härvidlag anstår en svensk student.

Uppsala den 26 maj 1905.

Erik Jansson. *Erik Hedén.*
Laboremus' ordf.

LUND den 28 maj.

Föreningen Studenter och arbetare i Lund har beslutit afgifva en protest mot Stockholmsstudenternas inblandning i renhållningskonflikten.

SV. ARGUS,
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM, VII.
Allm. Tel. 123 23.
Svenska Dagbladet.
27/5 1905

Studenternas frivilliga renhållningsarbete.

Till Stockholms socialdemokratiska studentförening!

Det cirkulär af Stockholms socialdemokratiska studentförening, som stod att läsa i Svenska Dagbladet för den 25 dennes, synes mig ägnadt att hos mängen uppväcka berättigad harm. I detsamma ondgör sig föreningen öfver att ett "50-tal nyblifna studenter" uppträdt "såsom strejkbrytare" och påstår att deras handlingssätt skulle vara nedsättande för "deras egen heder och hela studentnamnet" samt uppmanar den i behandlade ton att "vela sin plats i striden mellan rätt och makt".

Det är naturligt, att i en sådan sak, som den nu rådande renhållningsstrejken äskterna skola vara delade och det är icke alls min mening att vilja klandra föreningens medlemmar för den åsikt, de kunna hafva i denna sak. Behållen eder åsikt och handlen efter eder öfvertygelse! Den kan hafva sina skäl för sig om saken ses från en visa sida. Men om i viljen hafva rättighet att kallas upplyste män, så förneka icke andra människor att hafva sin öfvertygelse och handla därefter, så framt de därigenom icke skada samhället. Och de studenter, som frivilligt deltagit i stadens rengöring, hafva liksom öfriga medlemmar af den a. k. frivilliga renhållningskåren därigenom gånat sitt samhälle, icke skadat det. Att själf sopa rent framför sin egen dörr, om man icke kan få någon annan, som gör det, är hvars och ens fullkomliga rättighet och skadar hvarken hans "egen heder" eller hans namn, detta må nu vara student eller något annat. Och likaså är det tydligt, att om allmänheten i Stockholm icke kan få arbetare att hålla rent i sin stad, så är det dess fullkomliga rättighet att göra det själf. Hvem kan hafva rättighet att tvinga Stockholms allmänhet att lafva i smuts, om den själf kan hindra det? Det är det ett glädjande tecken, att en frivillig renhållningskår så lätt bildats, och ett bevis på en allmänt utbredd öfvertygelse om renlighetens hygieniska betydelse.

I motsats mot de studenter, som deltagit i renhållningsarbetet och därigenom visat, att de icke äro något hederligt arbete förnedrande samt sålunda gagnat sitt samhälle synes mig i stället Stockholms socialdemokratiska studentförening genom sitt mot tankefrihet och handlingsfrihet stridande samt om ofördragsamhet mot olika tänkande vittnande handlingssätt hafva handlat så, som det icke höfves upplyste män att handla.

Lärkara

I Social-Demokraten för fredagen framkastas ett förslag till bojkottning af en handlande endast och allenast af den orsaken, att dennes son under nu svåra sanitära förhållanden funnit godt i sin mån söka uppbärva det samhällsvädliga och hälsofarliga tillståndet. Och endast för detta skall faderns affär bojkottas! Är detta stridsmätt värdigt en samhällsklass, som med alla medel kämpar för rösträttens erhållande?

Hade några arbetare i striderna hetta framkastat förslaget kunde det möjligen ha ursäktats om ej försvarats. Nu är det arbetarnes eget organ, som fuhnit sådan taktik tillstånds!

Därom borde dock väl alla kunna enas, att ett sådant stridssätt är på det högsta beklagansvärdt och förkastligt.

K. D.

SV. ARGUS,
INT. BYRÅ FÖR TIDNINGSURKLIPP
STOCKHOLM, VII.
Allm. Tel. 123 23.
Svenska Dagbladet.
27/5 1905

Studenter och arbetare.

Opinionsyttringar i konfliktfrågorna.

Vid Lilljans.

Det till i går afton kl. 7 af Stockholms arbetarekommun annonserade opinionsmötet vid Lill-Jans blef en verklig jättedemonstration som knappast öfverträffas af de sedvanliga första-maj-demonstrationerna. Långt före utsatt tid var platsen omkring den rödklädda talarestolen, som resta på sitt vanliga ställe i Lill-Janssskogen, så fullpackad med människor, att det var nästan omöjligt att röra sig. Och ständigt strömmade nya skaror till uppför de stora stråkvägarna, Odengatan, Valhallavägen, Engelbrektsgatan o. s. v. upp mot skogen, där man skockade sig bland träden och klättrade upp på de omgifvande bergknallarna för att, äfven om man icke hörde något af talen likväl få se talarna.

Sedan musiken spelat en ingångsmarsch, bestege tribunen af hr Knut Tengdahl.

Tal. betonade till en början, att det icke var roligt att vara medlem af Stockholms stadsfullmäktige i dessa dagar. Stadens egenmäktiga och allmänskliga nämnder bevilja arbetarna en sålig aflöning — särskildt gäller detta om renhållningsarbetarna — att de näppeligen med den kunna anständigt försörja hustru och barn och föra en människovärdig existens. Hvad värre är, de ifrågavarande myndigheterna visa en bestämd tendens att pressa ned dessa förut så låga löner och att hålla dem nere under hvad enskilda arbetsgifvare betala. Stadsfullmäktiges beslutande att och inflytande på stadens förvaltning är begränsad och neutraliserad, ja blir rent af illusoriskt genom den famösa paragrafen om verkställighet och förvaltning. Frågan om arbetarnes löner kan man ej draga inför stadsfullmäktige, men väl kan man ansiå medel med trikostig hand för stadens smyckande till ära för prins Gustaf Adolf och hans brud. Frågan om tjänstemännens löner och pensioner går det också för sig att behandla i plenum, men ej något som rör stadens arbetare. I utländska kommuner, exempelvis i London, går man tillväga på ett helt annat sätt. Där få stadens entreprenörer vid ue kommunala arbetena ej betala under fackföreningarnas prislista. Tal erinrade till slut om den kommunala längsamheten, listan på oafgjorda ärenden växte med hvarje år, det fanns motioner som voro ljugoett år gamla och ännu ej afgjorda. Skulle arbetarna hålla så länge till deras kraf blefve afgjorda, så skulle de godt hinna svälta ihjäl under tiden. Till denna längsamhet ingroge äfven i hög grad, att i nämnderna satte en massa äldre personer, som för länge sedan petats ur stadsfullmäktige.

Nästa talare var hr Fritz Lindqvist.

Tal. ville uppehålla sig vid ämnet: "Stockholm i strid". Gång på gång nödgades arbetarna samlas ute vid Lill-Jans, än för att framställa sina rättvisa kraf, än för att kämpa och protestera mot klassjagar och förtryck vare sig från politiskt eller kommunalt håll. Nu gällde det frågan om stadsnämnarbetares svältlöner. Enligt arbetsordningen äger en representant i stadsfullmäktige ej annat än i motionsväg att framdraga en dylik fråga in pleno. Men hur längsamt det kan gå i den vägen, det har den föregående tal. visat. När det gäller tacker till vissa furstliga personers ära, då går det besynnerligt fort. Beredningsutskottets utlåtande är genast klart, och pengar beviljas tvärt. Tal. erinrade om, hur stadsfullmäktige för åtskilliga år sedan afslogo beviljandet af ett anslag å 50 000 kr. under arbetslösheten varata tid, men däremot beviljade 30 000 kr. till Gustaf Adolfs-festen. Emellertid vill staden gärna vara hygglig mot sina arbetare och låta dem bo i kommunens hus till rimliga hyror, bara de underskriva slafkontrakt! Och när de icke vilja detta uppmanas intelligenseen till strejkbrytarstjänst. De studenter, som följa den maningen, förstå sig sannerligen inte på socialpolitik och de skulle ha godt af att läsa professor Cassels bok i ämnet. Genom överklassungdomens ingripande i striden nästras naturligtvis ett starkt klasshat.

Den stora anslutningen vid dagens möte fann tal. vara ett bevis på arbetarnas solidaritet. Alla måste vi motsätta oss lönenedpressningen. Tal. hoppades, att Stockholms arbetare skulle understödja de strejkande i deras rättvisa strid och slutade med ett lefve för solidariteten, som följdes af kraftiga hurrarop och fanfarer.